

ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΑΠΟΛΛΩΝΑ

Under titlen *Homers Hymner* findes overleveret en række gudehymner, herunder en hymne til guden Apollon. Når man har tilskrevet Homer disse hymner, skyldes det både stil og sprog, der har ligheder med de to store epos'er: Iliaden og Odysseen.

Således er hymnerne digtet på heksameter, ligesom ordvalget minder om Iliadens og Odysseens. Sproget er ligeledes den joniske dialekt, iblandet elementer fra bl.a. æolisk.

Hymnen til Apollon består af to dele: versene 1-181 om øen Delos, hvor Apollon fødes og siden bliver fejret med skønne fester, og versene 182-546 om Delfi, der skildrer gudens ankomst til helligstedet, drabet på dragen og indstiftelsen af kulten.

De to dele udgør i dag et hele. En iøjnefaldende forskel i stil og i skildringen af guden tyder imidlertid på, at Delosdelen er ældst og måske stammer fra tiden omkring 700 f.Kr., medens Delfidelen først er tilføjet i årene efter 600 f.Kr.

Følgende er et uddrag af Delosdelen:

- 140 Αὐτὸς δ' ἀργυρότοξε ἄναξ ἑκατηβόλ' ἄπολλον,
ἄλλοτε μὲν τ' ἐπὶ Κύνθου ἐβήσαιο παιπαλόεντος,
ἄλλοτε δ' ἂν νήσους τε καὶ ἀνέρας ἤλασκαζες.
Πολλοὶ τοι νηοὶ τε καὶ ἄλσηα δενδρήεντα,
πᾶσαι δὲ σκοπιαί τε φίλαι καὶ πρόωνες ἄκροι
145 ὑψηλῶν ὀρέων, ποταμοὶ θ' ἄλλα δὲ προρέοντες.
' Ἀλλὰ σὺ Δῆλῳ Φοῖβε μάλιστ' ἐπιτέρπει ἦτορ,
ἔνθα τοι ἐλκεχίτωνες Ἰάονες ἠγερέθονται
αὐτοῖς σὺν παιδεσσι καὶ αἰδοίης ἀλόχοισιν.
Οἱ δέ σε πυγμαχίῃ τε καὶ ὀρχηθμῶ καὶ ἀοιδῇ
150 μνήσαμενοι τέρπουσιν, ὅταν στήσωνται ἀγῶνα.
Φαίη κ' ἀθανάτους καὶ ἀγήρωσ ἔμμεναι αἰεὶ,
ὃς τότ' ἐπαντιάσει, ὅτ' Ἰάονες ἀθροοὶ εἶεν.
Πάντων γάρ κεν¹⁾ ἴδοιτο χάριν, τέρψαιτο δὲ θυμὸν
ἄνδρας τ' εἰσορόων καλλιζώνους τε γυναῖκας
155 νῆάς τ' ὠκείας ἢ δ' αὐτῶν κτήματα πολλά.
Πρὸς δὲ τόδε μέγα θαῦμα, ὅου κλέος οὔποτ' ὀλείται,
κοῦραι Δηλιάδες Ἐκατηβελέταο θεράπναι.
Αἶ τ' ἐπεὶ ἄρ' πρῶτον μὲν Ἄπολλων' ὑμνήσουσιν,
αὐτίς δ' αὖ Λητώ τε καὶ Ἄρτεμιν ἰοχέαιραν,
160 μνησάμεναι ἀνδρῶν τε παλαιῶν ἢ δὲ γυναικῶν
ὑμνον ἀείδουσιν, θέλγουσι δὲ φύλ' ἀνθρώπων.
Πάντων δ' ἀνθρώπων φωνὰς καὶ κρεμβαλιαστῶν²⁾
μιμείσθ' ἴσασιν· φαίη δέ κεν¹⁾ αὐτὸς ἕκαστος
φθέγγεσθ' οὔτω σφιν καλῇ συνάρηρεν ἀοιδή.

(Teksten er gengivet efter: Homeri Opera, Recognovit ... Thomas W.Allen, Tomus V, Oxonii 1946, reprinted 1965.)

-
1. Ordet κεν er en jonisk partikel, der svarer til ἂν på attisk.
 2. κρεμβαλιαστὸς, ἢ, klapren, dvs. ejendommeligt sang.

HYMNE TIL APOLLON

Oversættelse:

- 140 Snart du, Apollon, å hersker, fjerntammende Foibos,
vandred mod Kynthos, hvis tinde sig rejser mod himlen
snart du blandt øerne strejfed, snart fastlandets folk du besøgte.
Talrige templer du ejer og lunde med skyggende træer,
alle de steder, der rager mod himlen, og knejsende tinder,
145 vældige bjerge og strømmende floder mod havet du elsker.
Lande og øer dig glæder, men Delos dit hjerte dog drager,
Delos, hvor jonere mødes i lange og slæbende dragter;
langvejs de kommer med sønner og hustruer Foibos til ære.
Dig de i tankerne har, når idrættens lege de fejrer,
150 kappes i boksning, i dans og i sang til din ære, å Foibos.
Visselig skulle man tro, når man dér så dem trædende dansen,
at de udødelig ungdom besad som en gave fra guder.
Sådan en ynede man ser hos dem alle, og øjet sig fryder
over de joniske mænd, deres kvinder med dejlige bæltter,
155 alle de hurtige skibe og al deres samlede rigdom.
Yndigst af alt, uforgængeligt, evigt, et under at skue:
deliske piger, som synger og danser til ære for Foibos.
Først de Apollon besynger og priser i klangfulde hymner,
dernæst hans moder, og Artemis også, hans jagtglade søster;
160 fortidens kvinder og helte de sidenhen mindes i sange;
med deres hymner og danse fortryller de menneskenes slægter.
Jordens forskellige sprog og de særeste mål så fortroligt
klinger fra pigernes mund, og den lyttende tror, at sin egen
stemme i koret han hører, så herlig er sangen, der lyder.

Oversættelsen er med en enkelt ændring gengivet efter: Homers Hymner, oversat af Alex Garff og Leo Hjortsø, Gyldendal, andet oplag 1976.

HYMNE TIL APOLLON

Opgaver:

Tallene i parentes henviser til versene i den græske tekst.

A. ANALYSEOPGAVER

Begge skal besvares.

1. Find følgende former: παιδεσσι³ (148), ἴδοιτο (153), Ἐπόλλων' (158) og ὑμνήσουσιν (158);
 - a. bestem formen, herunder ordklassen, og anfør opslagsformen;
 - b. hvis ordet er et verbum, forklares brugen af modus; er ordet kasusbøjet, forklares anvendelsen af kasus.
2. Giv en syntaktisk analyse af helsætningen i versene 149-150:
Οἱ δέ σε πυγμαχίη τε καὶ ὀρχηθμῶ καὶ ἀοιδῆ
μνήσαμενοι τέρπουσιν, ὅταν στήσωνται ἀγῶνα.

B. OVERSÆTTELSESOPGAVER

Begge skal besvares.

1. Giv en mere ordret oversættelse (kontroloversættelse) af versene 151-152:
Φαίη κ' ἀθανάτους καὶ ἀγήρωσ ἔμμεναι αἰεὶ,
ὅς τότ' ἐπαντιάσει', ὅτ' Ἰάονες ἀθροοὶ εἶεν.
2. Gør i samme tekststykke rede for
 - a) de græske ord, som gengives med "Visselig skulle man tro ...";
 - b) hvorledes "ἀθανάτους καὶ ἀγήρωσ ἔμμεναι αἰεὶ" er gengivet i den danske oversættelse, herunder for forskellene mellem den græske tekst og den danske oversættelse.

C. FORTOLKNINGSOPGAVER

Besvar spørgsmål 1 og 2 samt ét af de øvrige efter eget valg, i alt tre. Svarene nummereres.

1. Gør rede for tekstens lovprisning af Apollon og for de elementer i kulten (den måde, man dyrker guden på), som fremgår af tekststykket.
2. Giv en beskrivelse, datering og analyse af figur 1. Sammenlign derefter den antikke Apollonfigur med figur 2 af Bernini, der viser Apollon og Dafne.
3. Giv et sammenhængende overblik over hele Apollonhymnen.⁴⁾
4. Fortæl om Apollons oprindelse⁵⁾ og senere betydning for græsk kultur.
5. Gør rede for Villy Sørensens anvendelse af Apollonmyten⁶⁾.
6. Gør rede for nogle generelle og væsentlige træk ved græsk religion⁷⁾.
7. Sammenlign den skildring, som den romerske digter Ovid giver af Apollon i *Metamorfoserne*⁸⁾ 1. sang, vers 438-567, med den Apollon, som omtales i denne tekst.

Ἐνρῖκος μαθηταῖς
ἔποιησα 9. IX. 2007

3. παιδεσσι er en jonisk form.

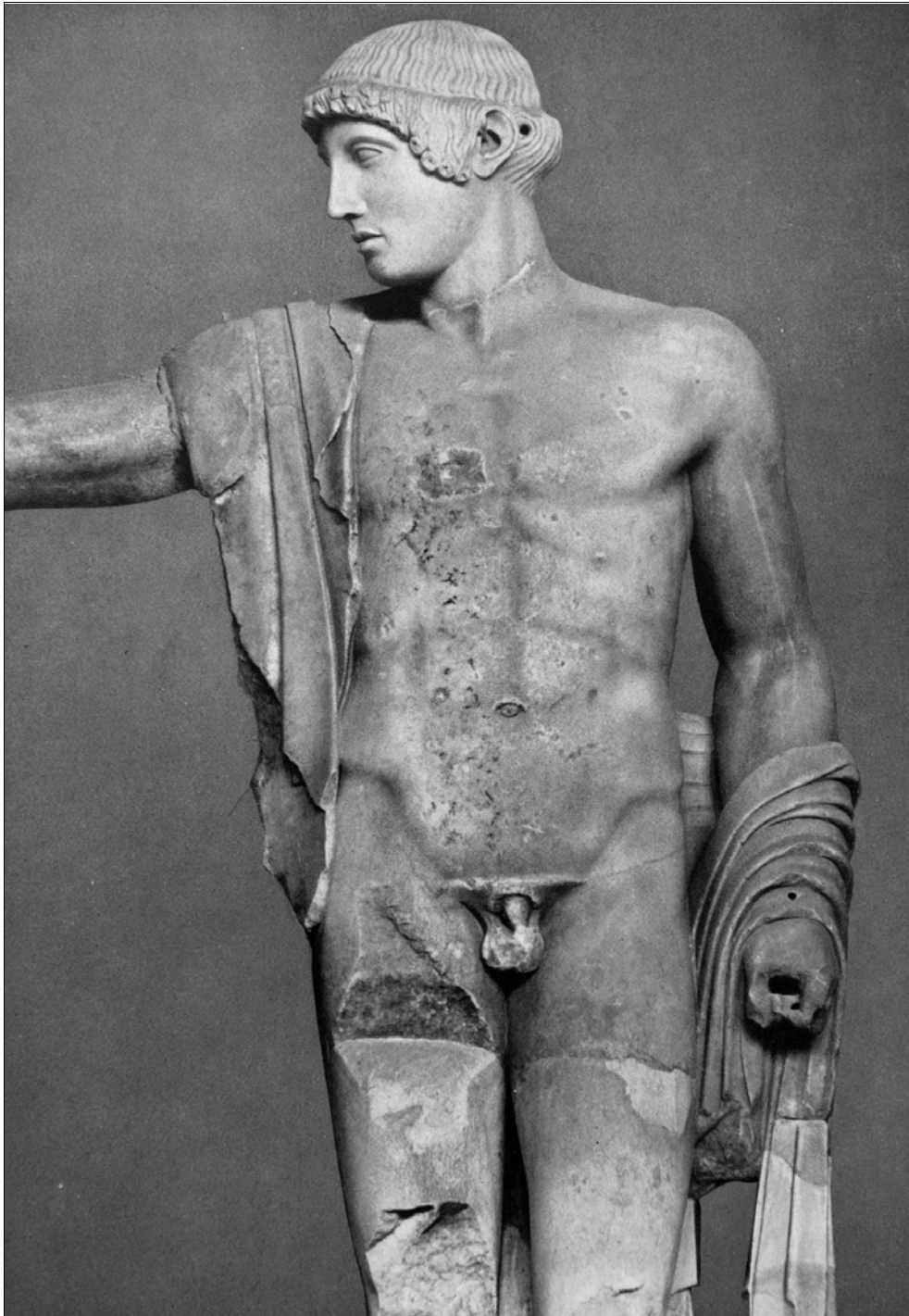
4. Homers Hymner, oversat af Alex Garff og Leo Hjortsø, Gyldendal, andet oplag 1976.

5. Se f.eks. de relevante afsnit i Leo Hjortsø, *Græske guder og helte*, Politikens Forlag.

6. Villy Sørensen, *Apollons oprør, De udødeliges historie*, Vindrose 1989, især s. 103-123.

7. Se f.eks. Poul Johs. Jensen, *Græsk religion*, Tredie bind af *Illustreret Religionshistorie*, Gads Forlag 1968, især siderne 149-183.

8. Otto Steen Due, *Ovids forvandlinger*, Centrum 1989.

Figur 1. Apollon fra østgavlen på Zeustemplet i Olympia. Udført i marmor, hovedets højde er 40 cm. Apollon står i midten af gavlfeltet, medens man ser lapitter og kentaurer kæmpe på begge sider.
Gengivet efter Vagn Poulsen, Griechische Bildwerke, Die blauen Bücher, 1962.

Figur 2. Apollon forfølger Dafne, der undslipper forfølgeren ved at blive til et laurbærtræ. Skulpturgruppe i marmor, højde 243 cm. Skulpturgruppen er udført af den unge Giovanni Lorenzo Bernini (1598–1680) i årene 1622-1625. Galleria Borghese, Roma.